

Quartus philosophorum

est quod verum est quod prius et posterius non sunt sub esse permanenti habent tamen esse successivum et hoc sufficit ad esse rei successive. Ad aliud dicitur quod existens in carcere potest apprehendere primum motum saltem virtualiter eo quod ipse est causa omnis transmutationis sed adhuc a tempore nichil esse quod quicquid est: est in tempore vel in instanti tempus autem non est huiusmodi quod motus non est in instanti ergo nec tempus. Item nichil est realiter in celo et in terra simul sed tempus est huiusmodi secundum philosophum igitur. Item nichil est numeratus nisi per animam sed tempus est numerus numeratus ergo est ab anima. Dicendum negando maiorem secundam autem ut patet de deo. Ad aliud dicitur quod tempus est in celo et in terra non successive sed sicut mensura et mensurato. Ad septimum dicitur quod ratio philosophi procedit in his que convertibiliter se habent.

Ad octavum videtur quod non sit inconueniens esse plura tempora secundum philosophum. quod angelus potest moveri motu continuo vel discreto et tempus mensurans suum motum continuu non dependet a celo quod est aliud tempus et tunc quod est in celo licet motus angeli in corpore assumpto mensuretur per motum celi secundum philosophum. opus. 36. c. 4. Et in primo secundum dico tamen quod omnium temporalium est unum tempus etiam si essent plures celi posset dici sicut de numero quod tempus non est in aliquo eorum sed in ambobus copulati vel non esset tempus una voce sicut nunc quod nullus esset primus motus exponendo affirmatiue. Si adhuc obijciatur quod genes. primo dicitur quod deus vocavit lucem diem ergo tempus est lux dicendum quod lux est dies secundum predicationem calicem quia lux. i. sol habens lucem circueundo terram causat et diuersificat diem non causat tamen sol diem seu tempus absolute quia tempus non est in sole sed in primo mobili et sequitur motum eius ex quo infertur quod licet post diem iudicii sol perpetuo stabit in uno loco tamen ibi non erit nec dies nec nox quod nullum erit tempus.

Secundum sic proceditur videtur quod tempus non sit numerus motus quia tempus est quantitas continua ergo tempus non est numerus cum sit quantitas discreta. Sed contra est definitio philosophi. dicitur tempus est numerus motus secundum prius et posterius.

Respondetur dicendum quod volentibus accipere quid sit tempus accipiendum est quid sit motus quod si ne motu non percipitur nec est: hoc probat philosophus per eos qui in sardo ciuitate assidue dicuntur fabulose dormiuisse apud heroes. i. deos animas enim bonorum heroes vocabant et dicuntur dormiuisse id est per incantationes fuerunt insensibiles et excitati dicebant se vidisse miracula et futura: et putabant nullum tempus preteriuisset ab instanti quo inceperant dormire quia non perceperant motum ut declarat San. 2. ho. le. 16.

Notandum preterea quod lec. 17. ostendit ex philosopho quod tempus est aliquid motus non cuiuslibet sed motus localis: unde tempus est passio et duratio et mensura motus primi celi ex consequenti autem mensurat omnes alios ex quo patet quod non mensurat omnes motus eque primo quocumque tamen motu percepto aliquod percipitur tempus cuius continuitas est a motu. Continuitas autem motus est ex continuitate magnitudinis quod ergo tempus consequitur motum ideo a motu est continuus. Notandum preterea quod motus localis ex duobus habet continuitatem non autem aliquid motus primo ex magnitudine super quam fit. Secundo ex fluxu ipsius ubi non interrupto per cessationem.

alteratio autem si sit continua hoc est ex fluxu forme. Notandum preterea quod omnis magnitudo habet situm in suis partibus et ideo in motu secundum hoc est prius et posterius secundum quod sit ab una parte in aliam ut dicitur san. tho. ex hoc autem quod est prius et posterius in motu sequitur quod in tempore sit prius et posterius prius autem et posterius ipsius motus sunt idem subiecto cum motu sed differunt ratione quia de ratione motus est quod sit actus non autem. non autem prius et posterius tempus autem non consequitur motum absolute sed ratione prioris et posterioris quia illis perceptis percipitur tempus unde nisi discernamus partem a parte dato quod apprehendamus ipsum nunc non percipimus tempus oportet ergo quod apprehendamus ipsum nunc ut distinguit partem priorem a parte posteriori partes ergo motus ut sunt sub forma prioris vel posterioris et ut distincte ab invicem siue ut stant sub forma cuiusdam numeri sunt tempus vel causa eius quia ut sic accipiuntur sub quibusdam unitatibus ab intellectu licet motus in se sit continuus sic etiam in linea per intellectum possumus signare duas partes terminatas ad duo puncta et tunc linea accipitur per modum discreti et numeratur et propter hoc tempus dicitur numerus motus secundum prius et posterius.

Notandum preterea secundum philosophum. lec. 17. et secundum philosophum cum numerus dicitur dupliciter unum id quod numeratur et sic decem homines dicuntur nunc materialiter siue numerus numeratus. Alio modo dicitur numerus quod nunc ramus. i. ipse numerus absolute acceptus ut. 2. 3. 4. et hoc modo tempus non est numerus quod sequeretur quod numerus cuiuslibet rei esset tempus est ergo numerus primus et ideo tempus est quantitas continua propter rationem numeratam sicut decem mesure panis quod continuu est quantitas numerus denarij sit quantitas discreta. Quod aliter diffiniunt tempus. scilicet quod est quantitas successiva mensurans motum et dicitur ab eis mensura non sicut unitas quod aliquotiens scripta reddit totum numerum sed quod est ratio cognoscendi aliud vel durationem alterius. Conclusio contra durandum et multos alios tempus non est realiter id quod motus celi probatur primo per rationes philosophi. quod tempus est ubique motus autem tamen est in transmutato. Item motus est velox vel tardus non autem tempus quod tardum et velox determinatur ex tempore quia velox dicitur quod mouetur per multum spacium in paruo tempore. Tardus autem quod e converso scilicet tempus non determinatur tempore neque secundum suam quantitatem neque secundum suam quantitatem quod idem non est mensura sui ipsius et tempus non est velox neque tardum. S. T. hic lec. 16. Hec conclusio probatur ab alijs sic quia motus primi celi potest esse in duplo velocior quam nunc sic ergo potest esse in duplo minori tempore ergo motus. 2. 4. horarum potest fieri in. 12. sed tempus. 2. 4. horarum non potest fieri in 12. ergo motus non est tempus. Item tunc celo quiescente non esset tempus sed quod hoc sit falsum patet quod adhuc beatus posset moveri velociter sed omnis motus velox fit in tempore. Item dato quod celum quiesceret semper adhuc posset dici quod sortes diutius quiescit quam germanus et quod adā fuisset ante abrahā. Sed istae rationes sunt contra philosophum ut videtur quod tempus non est sine motu id arguitur sic tempus est passio non cuiuslibet sed primi motus ergo distinguitur ab eo. Item causa et causatum distinguitur quod causa est ad cuius esse sequitur aliud sed prius et posterius in motu est causa prior.